

DOMOVINA

Izšaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se pošiljajo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 kruna temeljne pristojbine, ter od vsake posle-vre po 90 vin za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 kruna, za četrt leta 2 kroni, katere naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Naš krvni davek.

Po mestnih in trških ulicah se zopet po mikajo neredne vrste raznobojno okrašenih mladeničev. Prišel je zopet vsakoletni nabor vojaških novincev. To je ona nikdar izcrpljiva žaloigra mladih, svobodnih duš, ki se kaže na zunaj v moškem premagovanju kot — komedija.

Začeli so pobirati krvni davek od revnega in bogatega, k čemur so nedavno dali poslanci na Dunaju svoje privoljenje.

Slovenec je lojalno-konzervativen. Nikdo mu ne more očitati, da bi ne spolnoval poslušno Kristusovega reka: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega.“ Kakor pritrese v davkarijo brez obotavljenja čestokrat zadnji krajcar tako tudi uči svoje sinove že od mladosti pokorščine do cerkvene in posvetne gosposke. Res, da privede ta pokorščina včasih že do — pasje ponižnosti, a naš kmet si ravno tolmači v svojem tlačanskem konzervativizmu: vedno je boljše nekoliko več, nego pa manj. Zadovoljen je le, da so mu znane dolžnosti, za svoje pravice ne vpraša mnogo.

Rad bi pripoznalo, da je pokorščina prvi pogoj za obstoj vsake moderne države. Pregrešil bi izdajalstvo, kdor bi verno naše ljudstvo nagovarjal k uporabi prve ali druge gosposke. Vendar pa je potrebno, ljudstvo od časa do časa opozarjati, da nima le dolžnosti, temveč tudi državljanских pravic; še bolj pa je potrebno, da oni ki so v to poklicani, nikdar ne prenehajo vladati opominjati, kaj je dolžna svojim podanikom brez razlike narodnosti in vere, ker tudi ona ne pozna razlik, ko pohira od nas denarne in krvne davke.

Vojaška služba je gotovo za vsakogar huda žrtev, katero je potrebno prinesiti za blagor očetnjave. Dvojna žrtev pa je še ista pod sedanjimi razmerami za slovenske sinove, ki morajo s svobodo zatajiti tudi svojo narodnost. Že itak na porha služba izžema mladeniču najboljše fizične moči, a vrhovega trapi se njegov duh z armadnim in polkovnim jezikom, ki je seveda — samo nemški.

Pred nekaterimi desetletji je še bilo določeno, kateri polki morajo imeti n. pr. slovenski polkovni jezik. Med temi bi bil seveda tudi naš domači polk pešcev št. 87, ker v istini ni pri isem domačina Nemca. Nadalje polki 47, 17 in 97. Dandanes je slovenski polkovni jezik tradicionalna bajka.

Dokler je bil slovenski polkovni jezik v veljavi, zahtevalo se je tudi od častnikov znanje slovenščine, vsaj za službene potrebe. Tudi to je minulo. Kakor v političnih in sodnih službah, tudi v armadi premeščajo domače ali vsaj domačega jezika večše častnike k tujim oddelkom. Niti ta slovensko jezikovno sorodstvo se pri tem ni ozirala.

Atak po duhu in jeziku tuj častnik vsaj spozna duševna svojstva področnega vojaštva, naj isto teoretično poučuje in navdaja.

Kaščen je ta ponk slovenski vojaški učitelj, stoji ob strani nemškega učitelja, ki je slabši tolmač, ki razlaga slovensko kot „subordinacijske besede“, „subordinacijske besede“, „hozne“, „mice“, „dolgane“ in „kone“.

zmešajo vsi pojmi, da niti ne ve, nosi li hlače ali krilo. Sčasoma se ga seveda vendar prime nekaj te mešanice, katero zanese potem kot do služen vojak v svojo rojstno vas ter se z njo pači in kvari domačo govorico celo življenje.

V tem oziru smo menda Slovenci na naj slabšem, zakaj pri Mažarih, Hrvatih, Italijanih itd. se vsaj teorija poučuje v materinem, za vojaštvo umljivem jeziku, a ne zapustijo vsled tega nič manj vojaško izurjeni službe.

Hvaležni smo našemu poslancu dr. Ploju, da se je oglasil pri letošnji debati pred dovoljenjem rekrutov v državnem zboru, ter vsaj zahteval, da se odpravijo nekateri administrativni nedostaki v vojnem zakoniku.

Gotovo bi bila za naš kmetijski narod velika olajšava, ako bi služili kmetijski sinovi samo dve leti, ali pa dobivali vsaj dopust o najnujnejših kmetijskih opravkih.

Še bolj pa bi bili hvaležni vplivnim faktorjem, če bi priganjali na odpravo duševnih nedostatkov ob enem z upravnimi. Laglje bi bilo namreč preslužiti slovenskemu vojakcu nepretrgoma tudi tri leta, ako bi se v novem stanju čutil bolj domačega, ne pa kot žoga nemške otpranosti.

Po naših mislih tudi ni nič kaj na pravem mestu tista krutost, ki zamori v vojakcu vsako lastno misel, vsak spomin na to, kar je preživel in kar ga še čaka po vojaški službi. Tudi vojak potrebuje po dnevni službi razvedrila. Oni, ki nimajo „drobiža“ — in teh je seveda ogromna večina — naj bi se po par uric zvečer smeli po svoje zabavati v vojašnici, peti ter nedolžno igrati seveda v svojem materinem jeziku, ne da bi se jim zaradi tega trebalo bati nenaklonjenosti od kogar koli.

Vzemimo pa n. pr. celjsko garnizijo! Tukaj se je celo zabranilo vojaštvu v „Narodni dom“. In vendar morda ni v Celju tako dostojnega lokala s tako pošteno družbo, kakor baš tukaj. Gostilniško sobo krasi na prvem prostoru slika cesarjeva. Nihče ne bo slišal v naši družbi kiličkej nelojalne ali protidržavne besede. Na sprotu pa so v Celju gostilniški lokali, kjer visé podobe Bismarcka, kjer se praznuje Bismarckov rojstni dan ter praznujejo nemške pruske pesmi. Ali je kaj priležnega, ako pride slovenski sin kot vojak v prusko armado, se prijateljski razgovor ter ustavne nove tolažbe za nadaljnjo službo?

Pri laskavi vsemu povečanju v državnem zboru je izrazil eden naših poslancev, da je potrebno, da se vojakom dovoljuje rekrutov. Treba namreč vedeti, sicer v armadi potrebno je za vojaštvo, kakor je cela državna uprava, da se vojakom ali to se pravi, brez česar si ne moremo ustaviti varnih in urejenih razmer, ki pa povzročajo hudo davkoplačevalce. Vendar pa smo v sedanjih razmerah tudi Slovenci ponosni, da namreč pripomoči s svojim vojaštvom za obrambo državnih interesov. Zahtevali bi le, da tudi naših interesov država ne pozablja.

Kakor ti meni, tako jaz tebi!

Kongres proti opojnim pijačam.

Te dni se je vršil na Dunaju kongres proti alkoholizmu, ter so se v ta namen sestavili odbori, ki so poskrbeli vse potrebno, kako bi ta kongres uspel čim lepše. Profesor M. Gruber je imel tudi predavanje v seji spodnjeavstrijskega deželne odbora za pripravo kongresa. Tu bomo navesti iz njegovega govora le par najznačilnejših stvari in najvažnejših podatkov.

Uprav strašno v naši neprestani borbi za obstanek življenja je, da, ko smo se komaj ubranili ednega sovražnika, se nam blizu že drugi, še hujši. Z veliko muko in trdom se nam je posrečilo iznajti sredstva zoper nekatere nevarnosti za zdravje, da nalezljive bolezni vsaj nekoliko izgube od svoje strahote, in že nam preti novo zlo, ki hoče vse uničiti, a to novo zlo je alkoholizem.

Ne moremo sicer reči, da je alkoholizem popolnoma novo zlo; zakaj če se ozremo nazaj v zgodovino narodov, vidimo, da se ljudje iz zdavnaj pripravljali razne opojne pijače. In to tovo lahko trdimo, da je v vsaki državi mnogo ljudstva od pijače, in to nam ne moremo opazovati, kako cel svet poplavlja vsled preobilega pitja žganja.

A vkljub temu, da postaja alkoholizem gospodarskemu stanju in celo opredeljenosti za življenje celih kultur škodljiv, se alkoholizem baš dandanes čim bolj razširja. Črt in trgovina, narast mešt. razreda v mestih, večja gospodarstva in ljudska slovesa, na kratko vse ono, kar dajejo med naše najvažnejše pridobitve, postaja tako in. Prosti in uživanje opojnih pijač raste nemoteno ter se čim bolj razširja. Prej se je pilo samo ob nedeljah in praznikih, dandanes vsaki dan; prej se je človek napil redkokoli, sedaj pogosto; prej so pili samo bogati, sedaj tudi bane in celo otroci. Poleg domačih vin se davaljo tudi tuja, zlasti laška, poleg naravnih vin se pijejo tudi ponarejena.

Pripravljanje piva in žganja imajo v svojih rokah veleobrtniki in izključno v njihovi službi so številna polja in njive, kjer se pridobiva velika množina ječmena in krompirja, ki se troši za pripravljanje onih pijač. Leta 1865 se je popilo v celi avstro-ogiski monarhiji 83 milijonov hektolitrov piva, 1892/93 v sami Avstriji okrog 15,5 milijonov hektolitrov. Od 1883 do 1893 je poskočila množina popite pijače za 37 odstotkov, a od tedaj je šlo še strašnejše dalje. Od l. 1880 do 1893 so zrasti potroški žganja od 61,6 milijonov litrov na 105,6 milijonov litrov alkohola, torej za 82 odstotkov. Leta 1893 je prišlo na vsako osebo 9 litrov žganja, 189 litrov vina in 635 litrov piva. Ako vzamemo najnižje cene, vidimo, da je že tedaj avstrijsko prebivalstvo izdalo za opojne pijače najmanj 1200 do 1400 milijonov kron. Od tedaj pa je postajalo še vedno hujše. A najžalostnejše je to, da se od leta do leta ogromni kapitali za te obrti investirajo; od uspevanja teh obrti, od procvita teh trgovin postaja odvisna gospodarska usoda vedno obilnejših slojev, da celo država je vedno bolj odvisna od tega.

O škodljivosti alkohola, menimo, nam niti govoriti ni treba; to je priznано, da je alkohol izredno nevaren strup. Gre se samo zato, da ta resnica postane obče spoznanje. Poznano je na dalje, kako strašno kvari neprestani užitek večjih množin alkoholovih pijač skoro brez izjeme vse organe, tako prebavne organe, srce, jetra, pljuča, najbolj pa živce. Po statistiki je dokazano, da je uživanje alkohola vzrok 60 do 80 odstotkov večjih zločinov, javnih nasilstev, zažigov, okrog 10—40 odstotkov vseh samomorov, okrog 25—50 ali pa tudi več odstotkov vseh duševnih bolezni; istotako kakor žganje je škodljivo tudi pivo ali vino, in to v tem večji meri, čim več alkohola je v pijači. Za dokaz tega navesti je dovolj, da je od 340 pijancev, ki so v teku šestih let morali iskati zdravje v neki bolnišnici, 132 njih samo vsled zavživanja vina, sadnega mošta in piva došlo v ta žalostni položaj.

Treba je tudi vedeti, da poznajo zdravniki neko bolezen, ki nastane samo po uživanju piva, a po nobeni drugi opojni pijači, to je takozvano „pivsko srce“, in da na tej bolezni v Monakovu, kjer so jo najprej opazili, približno vsak šest-najsti človek umrje.

Morda bo rekel kdo, da je to pretirano, kar smo povedali o škodljivosti prekomernega uživanja alkoholnih pijač; toda to je vse po strokovnjakih dokazano. Baš na kongresu na Dunaju pa se razpravljali tudi, v koliko je zmerno pitje opojnih pijač škodljivo.

Bil je v istini že skrajni čas vstati zoper to zlo naše dobe, ki je postalo edno najsilnejših socialnih vprašanj. Koliko bo kongres koristil svojemu namenu, bode pokazala bodočnost; upati pa je, da uspehi ne izostanejo.

Celjske in štajarske novice.

(Zadnja konfiskacija.) Petkovo številko „Domovine“ nam je zaplenilo državno pravdnišvo na uvodnem mestu „Bodimo dosledni!“ samo zato, ker se je pozivalo, naj bi Slovenci vendar že začeli enkrat podpirati svoje obrtnike in trgovce, a nikjer ni bilo zapisanega, naj bo kotirajo nenemške ljudi. Vsled tega čudnega naziranja o prostosti gesla „Svoji k svojim“ pri tožili se bomo seveda proti zaplenbi.

(Umrla je) dne 11. t. m. v Celju gospa Charlota Sokoll pl. Reno, rojena baronica Mengersen, stara 86 let. Pokojna je bila mati tukajšnjega sodnika pl. Sokolla.

(Nova cesta Gaberje-Medlog.) Celjski okrajni zastop se bavi resno z načrtom, napraviti novo, najkrajšo zvezo med Gaberji in Savinsko dolino, in sicer na ta način, da se zveže državna cesta Gaberje-Celje Žalec z novo cesto preko Medloga. Celjskim Nemcem ni ta predlog nič kaj po volji ter je tudi odklonil magistrat udeležbo pri komisijonelnem posvetovanju pretečeno nedeljo, češ, da bi odvajala nova cesta — promet od Celja. O, novodobni Bismarckovci še poznajo — strah.

(Potrjena obsodba.) Kaplan v Rečici Kostanjevec in konsumni „derehtar“ Zorko sta bila svoječasnno obsojena, ker sta s palicami pretepla obrtnika Perechlin-a samo zato, ker je ta pred volitvami zaklical „živio Hribar!“ Oba junaka sta se pritožila ter se je vršila prizivna obravnava pretečeno soboto v Celju. Prizivno sodišče je zavrglo pritožbo ter ostaneta obsojena kaplan na 40 K, Zorko pa 100 K globe, odškodnino in sodne stroške. Vroč kri, greb rodi!

(Učiteljske premembe.) Krajnim pomožnim učiteljem za celjski okraj sta imenovana gg. Planer Albin, dosedaj v Lembergu pri Šmarju in Ignacij Kaffon, dosedaj v Remšniku pri Maribergu.

(Dr. Jos. Kržišnik), bivši kaplan na Tebarjih, je dobil župnijo v Trnovem pri Ilirski Bistrici kot naslednik pok. dekana J. Vesela.

(Gozdni požar.) Na velikonočni ponedeljek je zažgal nekdo gozde med trgov. Vitanjem in graščino Socko. Gorelo je ves dan in noč. Škoda je precej velika.

(Visoka starost.) Na Vranskem je umrl dne 9. t. m. Matija Pukhart, star 95 let.

(Velikanski požar.) Dne 9. t. m. je uničil v Blanci pri Sevnici požar šestim posestnikom 21 poslopij. Zgorela je tudi 73 letna prevžitarica

Mlinarička. Skoraj nič se ni dalo rešiti; tudi več svinj je zgorelo. Škoda cenijo na 40.000 kron, a zavarovana sta bila samo dva za nekaj nad 1000 kron. Zažgal je štiriletni sin igraje se z žveplenkami pri suhi praproti za skednjem. Pogumno sta delovali gasilni društvi iz Rajhenburga in Sevnice.

(Nova poštna vožnja Šmarje-Grobelno.) Razun dosedanje dvakratne vožnje vozi od dne 16. t. m. tretji poštni voz, kateri odide iz Šmarja ob 6. uri 30 min. ter pride v Grobelno ob 7. uri 45 min.; iz Grobelnega vozi ob 7. uri 55. min. ter pride v Šmarje ob 9. uri 10 min.

(Slovensko kmetско društvo za šmarski sodni okraj) vabi na ustanovni shod, kateri se bode vršil v nedeljo, dne 21. aprila 1901 ob pol 12. uri dopoldne v Jagodičevi gostilni v Šmarju pri Jelšah. Spored: 1. Pozdrav. 2. Govor. 3. Čitanje pravil. 4. Vpisovanje članov. 5. Predavanje. 6. Raznosterosti. Kmetje šmarskega okraja, pridite vsi! — Bodite složni! Združite se! V slogi in združenju je moč. Osnovni odbor.

(Konjice.) Slovensko pevsko društvo priredi dne 21. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni gosp. Wallanda zabavni večer s petjem in godbo. Pri tej priliki nastopi prvikrat veliki tamburaški zbor čitalniški. Opozarjamo na ta zabavni večer posebno okoličane, da se ga prav mnogobrojno udeleže. Ustopnina je prosta.

(Velika neprevidnost.) V Hajdošah pri Ptujju so streljali fantje na velikonočno nedeljo ter zabili v lesen stor dinamitno patrono. Štor se je s silnim treskom razletel, a eden odletelih kosov je zadel v prebejšnji daljavi 12 letnega Valentina Glažarja v glavo ter ga ubil.

(Iz Ormoža.) Tukajšnji o. kr. poštni urad izdajal je dosedaj na pošiljatve s slovenskim naslovom izključno nemške prejemne in izdajne liste. Na pritožbo zoper to nepravilno postopanje pri o. kr. poštne ravnateljstvu v Gradcu, po slalo je isto pritožitelju sledečo rešitev (v nemškem jeziku): „Štev. 18979. — V Gradcu dne 2. aprila 1901. Rešuje Vašo pritožbo z dne 10. p. m. radi izdaje prejemnega lista z izključno nemškim predtiskom k poštni nakaznici štev. 78, dto: Ormož, 6. marca t. l. se Vam naznanja, da se je poštne uradu v Ormožu najstrožje naročilo, da ima čez poštne pošiljatve, ki se s slovenskim naslovom pri istem spreje majo oziroma oddajajo, vedno izdajati nemško-slovenske prejemne ozir. oddajne liste in vsled tega biti vedno preskrbljen s potrebno zalogo takih listov, kakor sploh vseh dvojezičnih tiskovin. Za o. kr. dvornega svetnika: c. kr. višji dvorni svetnik: Pavolich l. r.“ Rado-vedni smo, če se bo o. kr. poštni urad v Ormožu tega najstrožjega ukaza tudi držal; če ne, potem bomo vsaj vedeli, kaj nam je storiti. — ik.

(V Ljutomeru) je umrl polkovnik avditor v pokoju g. Gustav Casati.

(Od Kapele pri Radincih.) Vrli fantje občin Mursčak in Očeslavci (Stavenšinci) dobili so nemške pozivnice k naboru. „A po naših žilah teče slovenska kri,“ mislili so fantje ter vrnili c. kr. glavarstvu v Ljutomeru nemške pozivnice, katero bode sedaj prisiljeno priznati čvrstim našim fantom njih pravice. — Ožigosati moramo na tem mestu postopanje c. kr. orožnika pri Kapeli g. Vrhovnika. Ko je izvedel ta gospod za ta lep čin naših navdušenih mladenčev, izrazil se je baje jako oblastno, da se bode tem fantom že pokazalo, kdo da je cesar. G. Vrhovnik! ali sme c. kr. orožnik proti pravičnim zahtevam ljudstva tako robato nastopati? Ako poznate svoje postave tako slabo, obdržite raje svojo modrost zase!

(Edna najstarejših župnij) na Spod. Štajarskem je ona sv. Jurija v Remšniku pri Maribergu. Ustanovljena je bila leta 1201 ter je obhajala ravnokar svojo 700letnico.

(Zemlja se je udrila) dne 3. t. m. na železniško progo med Slov. Gradcem in Vuzenico. Vlaki so imeli vsled tega zamudo, a nesreče ni bilo.

(Vinski trg v Gradcu) se je zaključil pretečeno nedeljo. Udeležilo se ga je tudi več spodnještajarskih vinogradarjev, posebno pozornost so zbujala raznovrstna vina g. Seršena iz Ljutomeira.

Druge slovenske novice.

(Osebnosti.) Definitivna sta postala provizorični nadinžener g. Al. Muck v Kranju in provizorični inžener g. Iv. Jakše v Postojni.

(Upravni odbor „Zaveze avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društev“) je sklenil pri seji dne 8. t. m., da se bo vršila letošnja XIII. glavna skupščina o Binkoštih dne 25., 26., in 27. maja na Bledu na Gorenjskem.

(Kranjska hranilnica) je imela minolo leto 416.128 kron čistega dobička. Od tega je dovolila za zgradbo nemškega gledališča 40.000 K; v tej hranilnici je naložen večidel slovenski denar in s slovenskim denarjem bodo zidali torej Nemci svoje gledališče.

(„Slovenska Matica“) razpošilja za leto 1900 svojim ndom šestero knjig: 1.) Zbornik znanstvenih in poučnih spisov. Uredil L. Pintar. 2.) Letopis „Slovenske Matice“ za leto 1900. Uredil Evgen Lah. 3.) Zabavna knjižnica, XII. zvezek: Z viharja v zavetje. Spisal Fr. Malograjski. 4.) „Slovenske narodne pesmi.“ 5. snopič. Uredil dr. Karol Štrekelj. 5.) „Zgodovina slovenskega slovstva.“ IV. del, tretji zvezek. (Konec.) Spisal profesor dr. Karol Glaser. 6.) Ant. Knezo-va knjižnica „Zbirka zabavnih in poučnih spisov.“ VII. zvezek. Uredil Frano Levac.

(Tlakovanje pri električni železnici v Ljubljani) je prevzel kamnoseški mojster Al. Vodnik.

(Nova pivovarna v Ljubljani.) Zadnji čas se je v ljubljanski gostilničarski zadruzi razpravljalo o ustanovitvi nove pivovarne, in je na dan 18. t. m. sklican shod v ta namen.

(Poskušeni samomori v Ljubljani.) V enem ljubljanskih hotelov se je 12. t. m. poskušala usmrtiti neka Lukrecija Atzel. Ustrelila je okrat z revolverjem vendar se ni usmrtila. Odpe-ljali so jo v bolnišnico. — Dva dni prej pa je skočila v Ljubljano neka zaljubljena šivilja, a so jo fantje rešili. Isti dan se je hotel tudi obesiti železniški sprevodnik L. Š., toda hči je že došla pravočasno zraven in je prerezala vrv.

(Umrli) je v Hrastju pri Kranju dne 12. aprila upokojeni župnik zlatomašnik Simon Jan. Rojen je bil l. 1819, posvečen v mašnika l. 1844. R. I. P!

(Za občinske volitve,) ki se vrše v kratkem v Šiški, postavijo tudi socialni demokratje svoje kandidate in upajo priti v občinski odbor.

(S kopitom je ubil konj) 16letnega hlapca A. Zupanca v Dravljah nad Ljubljano. Hlapec je udaril konja odzadaj po hrbtu, a konj ga je z zadnjimi nogami tako udaril v trebuh, da je v treh dneh umrl.

(Nesreča na kamniški progi.) Te dni je na progi Ljubljana-Kamnik zgrabil stroj vlaka voz posestnice M. Kralj in ga vlekel kakih 14 m daleč. Ljudje, ki so bili na vozu, se k sreči niso poškodovali.

(Zdravniški uradni dnevi) bodo vsako sredo v Višnjigori, in sicer bo hodil tja okrožni zdravnik g. dr. Repič iz Št. Vida pri Zatični.

(Učiteljski zbor rudniške šole v Idriji) je v proslavo 50letnice cesarjevega vladanja zložil 2100 kron v svrhu, da se napravi ustanova za podpiranje siromašnih dijakov.

(Koroške novice.) Plavže v Heftu so dne 30. marca opustili. S tem je zopet uničen precejšen del velike obrti na Koroškem. — Vlada se je odločila, da napravi iz Rabilja predor v Log, po katerem se bo stekal potok, ki teče od rabeljskega jezera v Koritnico in naprej v Soto, ker dela mnogo sitnosti in ovira delo v rudnikih. Delo se je začelo v Logu, in so dozdaj prevrtali že do 600 m, a ves predor, vodeč pod predelskim prelazom je preračunjen na 5 km. Pri vrtanju pomagajo električni stroji.

(Samomor.) Zastrupil se je v Trstu 24letni V. Ogrizovič, uradnik. Zapustil je soprogo z dvema otročicema.

(Društvo slovenskih veleposestnikov na Goriškem), ki ima namen, pospeševati in čuvati vse koristi veleposestnikov goriške dežele v narodnem, gospodarskem in političnem oziru, se je ustanovilo v Gorici.

(Poitaljančevanja Škednja) Italijanom ne gre dovolj hitro od rok in radi tega istanove tam tudi svoj otroški vrtec, ki se odprl 16. t. m.

(Novi društvi) Pevsko in tamburaško društvo „Istarska vila“ so ustanovili v Kastvu. V Kani, istotako v Istri, pa so ustanovili čitalnico. Pravila so že potrjena od vlada.

(Velika hrvaška slavnost v Oseku.) Letos o binkoštnih praznikih bude v Oseku velika narodna slavnost. Pevske društvo „Lipa“ blago slovi svojo zastavo in vabi k slavnosti tudi vsa slovenska društva. Istočasno bude zboroval v Oseku „Savaz hrvatskih pjevačkih društava“.

(Umrli) je po vsem Slovenskem znani misijonar o. Jan. Ev. Starč 8. aprila v 78. letu svoje starosti v ogrskem Trnovem med Slovaki.

Dopisi.

Iz gornjegrajskega okraja. Naš dopis v št. 8 str. 38 letošnje „Domovine“ zastran pod pore za uboge slepe, nikakor ni imel namena, komu očitati slepo mater, kakor trdi „znani sin“, kakor se sam podpisuje v „Slov. Gosp.“ od 14. marca št. 11; — če on ta dopis razume v tem smislu, slobodno mu. Namen je bil čisto drugi.

Ker pa vendar ta „znani sin“ v „Slov. Gosp.“ o v začetku omenjenem dopisu tako za ničevalno piše o osebi, ki je pisala in o listu, ki ga je natisnil, da bi čitatelj tega nelogičnega „kikeljkokeljna“ res mislil, da je pisec dopisa v št. 8 „Domovine“ kak „obrekovalni dopis“, ter da je „Domovina“ „lažnjiv list“, zato naj nam bo dovoljeno, prav grdo zavito čečkarijo nekoliko razvozljati. Upamo, da nam ne bo tega nihče v zlo štel, in tudi „znani sin“ ne, — saj on tako hoče. Začnimo torej!

Tudi mi smo se na dotične verodostojne osebe oziroma urade obrnili in tole izvedeli:

Pisec dopisa v „Slov. Gosp.“ trdi, da ni rekel nikdar M. L., da naj prosí za podporo za slepe, — tega pa tudi mi nikjer pisali nismo. — Temu piscu se je nadalje pisalo, da M. L. ni dobila nikdar podpore od občine, — to je popolnoma res, ali zato še pa ni res, kar pisec dalje trdi, da namreč M. L. sploh občinska ubožica ni, ker ne dobiva od občine nobene podpore, temveč le od države (pravilno: države) podporo za slepe, — pristavi še: v dopisnikovi domišljiji. — Mi pa brez domišljije trdimo, da je M. L. res občinska ubožica, kar kaže dotični ubožni katesterski list št. 4 pri deželnem odboru, ter da ji je celi dotični obč. odbor v seji priznal ubožno podporo letnih 10 K, ter da faktično dobiva od deželnega odbora štajarskega vsako leto podporo za slepe, za katero se vsako leto oglasi oziroma proš, čeprav je nikdo ni k temu nagovarjal in ne nagovarja, ter da se je tudi letos njena prošnja za podporo predložila deželnemu odboru. Na ta način še dobiva podporo osem let, ki znaša skupno 90 gl. a. v. (3 leta po 10 gl. 5 let po 12 gl.). Ako bi omenjena M. L. ne bila proglašena obč. ubožicam, bi tudi ne dobila podpore za slepe, kajti le obč. ubožci dobivajo to podporo.

Zakaj jo je obč. odbor proglašil ubogim, tega mi ne vemo, a najbrž je imel obč. odbor tovolj vzroka to storiti na podlagi prejšnjih informacij. Če pa M. L. podpore pri občini ne dabi, je to njena krivda; zahteva jo naj! Občine navadno niso preveč darseljive s podporami, te jih ne ponujajo nikomur, bodisi še tako potreben.

Čudna se nam zdi strast „znanega sina“ s katero želi županu zasluženo kazen. Tu se pač uresničuje znani pregovor: „Dobrota je široka“.

Škoda, da se ta „blaga, pobožna“ želja „znanega sina“ ne more izpolniti, kajti župan je storil le svojo dolžnost, če je jadrkajočo M. L. na zaisnik vzel, celo stvar občinskemu odboru v skiplanje predložil in njeno prošnjo na podporo a slepe poslal na višje mesto. — Takim prošnjam je prilagati npravnitko spravevale na kojegi podlagi se potem podpora deli. Zato menda vendar ne bo „znani sin“ župana odgovornega delal!

Ali si M. L. na pošten ali nepošten način taka spifevala vsako leto dobiva in prodaj prilaga, o nam ni znano, pač pa nam je znano,

da je „znanemu sinu“ znano, da njegova mati ni slepa.

Kdo tedaj laže, obrekuje, zavija in „farba“?

Sv. Križ na Murskem polju. (Olika ljutomerskih zagrnecov.) Kar se je zgodilo na velikonočno nedeljo pri nas, o tem ne moremo več molčati, zakaj to bi bil že vsebopijoči greh. Hočem ti torej na kratko, dragi čitatelj, naslikati ljutomerske Nemce v pravi luči, kakor so se pokazali na velikonočno nedeljo pri Sv. Križu, oziroma v Borecih. Prišeljo se je namreč omenjeni dan nekoliko ljutomersčanov, seveda samih tridih Nemcev (3) k Sv. Križu. Morebiti so napravili kak izlet. A niso se pripeljali kakor drugi pošteni ljudje ampak kričali in vpili so tako grozno, da so prebivalci ob veliki cesti kar strahoma odpirali okna, da bi videli te brezbožnike, ki se celo na tak velik praznik ne mirujejo. Razmeti se ni dalo, kaj so pili, bolj rečeno kričali, a toliko sem razumel, da je tu in tam zavpil iz razdrapanega grla „Heil Deutschland“, zakaj bilo jih jih je vseh pet sladko ginjenih od rujnega vinca, katerega so se morda že v Ljuto meru nasrkali. Tako prepevajoč se pripeljejo do vrlega in narodnega gostilničarja F. J. v Borecih, kjer takoj poskačejo raz voza. Prvo, kar se je slišalo je bilo: „Heil, Heil, Heil!“ Ostermel sem in nehoti sem se ozri okrog, vprašaje se, ali sem pri Sv. Križu ali ne. Toda naenkrat je zaoril med tem bajljanjem klic, ki navdahnje ne kako čarobno vsakega narodnjaka, namreč: „Živio“. Pogledal sem, odkod bi prišel ta klic in videl sem krepkega mladeniča iz križevske župnije, ki se ni bal, dasiravno sam nasproti petim še nešteto krat ponoviti „Živio“! To bi jih morali videti te prusake! Ko sem bil še deček ter sem včasih sršene dražil, se ti niso vsipali tako hitro in silno v me, kakor ljutomerski prusaki v tega narodnega mladeniča. Da, celo s samo kresi so mu pretili, toda on jim je krepko odgovorjal: „Živio“!

Vi, prusaki, mislite, da smo mi Slovenci tolovaji in razbojniki, da pridete z noži in samokresi k nam? Malo preveč si upate, vi preveč računate na našo potrpežljivost! Slovenci smo večinoma mirni ljudje, a če je enkrat mera polna, takrat tudi najmirnejšemu človeku zavre kri, in tudi nam Slovincem bo enkrat preveč tega vašega postopanja. Svetujem vam, ne bodite več dražiti iz Ljutomera našega ljudstva, zakaj nisem vam porok, da bi v prihodnje tudi tako brez vsega plačila pete odnesli. Svetujem pa vam nadalje, zaprite se v sobo, kakor so stari Judje delali, in obžalujte svojo neohliknost. Spoznal sem pa tudi, da pri Sv. Križu raste ljulika med pšenico, da se tudi pri nas — žalbog — nabajajo ljudje, ki za dve kupici vina, kakor je jeden v tem slučaju storil (ime zamolčim), zatajijo svojo narodnost ter z našimi nasprotniki kričijo. Žalostna nam majka!

Narodno-gospodarske novice.

I. Kako dolgo je znan že premog v Evropi?

Moogo ljudi biva sedaj med nami zlasti po mestih, ki ne morejo biti brez udomačenega kuriva — premoga. Pač pa jih je med njimi malo, ki bi znali za čas in začetek te kurjave. Tem bočemo pojasniti.

Leta 1296 došel je neki benečanski popotnik iz Kitaja domu ter prvi začel razlagati, da v Kini kurijo z nekim črnim kamenjem. Ali ljudje mu niso verjeli. Toda že l. 1306 so našli takšen črn kamen blizu angleškega mesta Newkastele, kateri je gorel, ko so ga zažgali. Tam se je začel prvi premogokop, od koder se je razpošiljal po celim Angleškem.

Ali temu podjetju so se delale tudi razne ovire. L. 1372 prepovedala je vlada v Londonu kuriti s premogom, češ, da ta dim je zdravju škodljiv, ker onesčičuje zrak. Vendar ta prepoved ni dolgo trajala, kajti ravno v Angliji je dandanes valed mnogih tovarn vse „črno“ od premogovega dima.

Drugod po Evropi se je to kurivo udomačilo še le v petnajstem stoletju in sicer najprej v Švediji. Pri nas pa se je jelo rabiti še le v minulem stoletju.

Največja zaloga premoga nabaja se v Zedinjenih državah v Ameriki, nato na Angleškem in v Irskem. V Avstriji Ogrski se nabaja največ premoga na Češkem.

II. Kako naj se kuha krompir?

No, temu vprašanju se boče pač marsikatera kuharica nasmitjala. „Ta mora biti nekoliko prisemojen, ki nas boče kaj takega učiti.“ boče menda rekla. Vendar le počasi, menda se še kaj naučimo iz razpustitve.

Da se kuha krompir zares okusen, pravimo ob ednem, ko ga denemo v lonec kuhati še drugi lonec s čisto vodo. Ko je krompir v prvi posodi že zavrel, odcedimo to vodo z njega, pa nalijmo ga z drugo čisto vodo od druge posode. Ondi se dodá potem soli in peteršilja ter zabele po navadi. Odcediti prvo vodo se pa svetuje zategadelj, ker se nabaja v krompirju tvarina, imenovana „solanin“, ki pa je zdravju škodljiva. Zato pa se i prva odcedena voda ne priporoča za živino, kajti tudi njej več škoduje, nego koristi.

III. Nekaj za krojače in čevljarje.

Rokodelci, ki rabijo šivalne stroje, točijo večkrat, kako jim nagaja delo, posebno če morajo šivati debelo ali močno tkanino, zlasti še, kadar gre čez močan „rob“. Takrat se jim potare igla za iglo.

Temu se pa lahko odpomota, ako se tkanina ondi prej dobro namaže z milom, na kar se ondi igla zlepa ne zlomi.

Politični pregled.

(Novim članom gosposke zbornice) so imenovani: Dr. A. Dvčak, profesor na konzervatoriju v Pragi, dr. E. Frida (Jaroslav Vrchlický) profesor na češkem vsedilšču v Pragi, dvorni svetnik dr. T. Gompertz, dvorni svetnik dr. E. Mach, dvorni svetnik dr. A. Musaša, dvorni svet. dr. St. vitez Smolka, dvorni svetnik dr. H. Zechokke in G. vitez pl. Zambach.

(Ministrska posvetovanja.) Ogrski ministrski predsednik Szell in finančni minister Lukacs sta dospela v nedeljo iz Budimpešte na Dunaj v svrhu skupnih posvetovanj pod predsedstvom zunanjega ministra Golubowskega. Razgovor bo o končni sestavi skupnega proračuna, ki se predloži prihodnjima delegacijama. Pričetek delegacijskemu zasedanju je po najnovejših poročilih dne 20. maja.

(Državni poslanec Schlesinger) je umrl dne 10. t. m. v Brikenu v 70. letu svoje starosti. Pripadal je krščansko-socialni stranki, in je prišel v parlament prvokrat leta 1891.

(Avstrijska kanalska predloga.) O načrtu, ki ga pripravi vlada glede zgradbe vodnih cest na Češkem, Moravskem in deloma tudi v Galiciji, in katerega predloži v kratkem zbornici, se poroča, da namerava vlada pokriti proračun, njene stroške v dveh črkah, in to v dobi od 1904 do 1910 ter od 1910 do 1924. Ves načrt bi se v reanici izvedel v 20 letih. V prvi dobi boče zahtevala vlada vsako leto 28—29 milijonov, torej v sedmih letih blizu 200 milijonov kron. Ostale pokritje se deloči s posebnim načrtom. — Zveza industrialcev na Spod. Avstrijskem naznanja, da boče predlagala po svojih poslancih vladi, naj se poleg prekopa od Dunava do Odra in od Dunava do Moldave napravi tudi prekop od Dunava do Adrije. Tako bi bila Adrija zvezana z Vzhodnim in Severnim morjem, kar bi bilo za povodni promet največje koristi. Edina avstrijska luka Trst bi se tako zvezo pridobila ogromno, a tudi debele, akni katere bi peljal ta prekop, bi imele velike koristi.

(Nemško pevsko društvo) ki je prišlo te dni iz Kolna na Dunaj, da priredi koncert, so sprejeli dunajski Germani na poseben način. Priredili so veliko pangermansko demonstracijo, kakršna se v nobeni drugi državi ne bi tedala. Posebno značilno je to, da je bil pri tej demonstraciji navzoč tudi avstrijski učni minister, ki je prvo pozdravil. To je jasno znamenje, v kakem tiru se giblje sedanja avstrijska politika.

(Nove ustave v Srbiji) boče vpeljati kralj Aleksander s pomočjo novega Vučevca ministarstva. Glavne določbe nove ustave bodo sledeče: Nagli sod je odpravljen, istotako smrtna kazen za politične zločinca, razen veleizdaje, so-

plenjenje imetja je izključeno, elementarni pouk brezplačen, cenzura odpravljena. Ob pomanjkanju moških kraljevih sinov imajo do prestola pravico hčere. V senat, ki je na novo ustanovljen, in obstoji iz 51 članov, imenuje kralj 33 dosmrtnih članov in le 18 jih volijo obdaščenci, ki plačujejo vsaj 400 frankov davka.

(Banka v Črnigori.) Knez je potrdil prava novo ustanovljenega prvega bančnega društva v Črnigori. Sedež banke bo v Nikšiću.

(Nemški prestolonaslednik) se je mudil v nedeljo na Dunaju, kjer je obiskal našega cesarja. V obče se sodi, da je s tem le vrnil obisk, ki ga je napravil naš cesar v Berlinu povodom proglašanja prestolonaslednika polnoletnim. Prino je na povelje svojega očeta, nemškega cesarja položil dva krasna venca na krsti pokojne cesarice Elizabete in pokojnega prestolonaslednika Rudolfa.

(Nemiri v Rusiji.) Vesti o napadih na ruskega carja so, kakor je bilo pričakovati, popolnoma neresnične. Na carja se ni izvršil nikakšen napad in so si to le židje izmislili. Ruska vlada pa se boji novih nemirov sedaj v velikonočnih praznikih, ki so v Rusiji 14 dni po naši Veliki noči.

(Slavnosti v Toulonu) se je udeležilo tudi rusko brodovje, in je ruski admiral priredil Loubetu na čast banket. Loubet je napil carju Nikolaju in sicer poprej, predno se je to zgodilo na čast italijanskemu kralju.

(Volitve v španski parlament) so razpisane na dan 12 maja. Vlada je že ukrenila vse potrebno za volitve, in je notranji minister naročil vsem guvernerjem, naj natančno pregledajo vse volilne imenike in jih po potrebi popravijo. Pravosodni minister pa je odredil, da bodo pri posameznih volilnih komisijah navzoči tudi notari, da se tem lažje zasledi zlorabo in nepravilnost.

(Vojna v južni Afriki.) Zadnji čas se ni zgodilo na afriškem bojišču nič posebnega. Buri nameravajo premesti sedež transvalske republike v Leydsdorp na skrajnem severovzhodu Zmajevih gor, kateri kraj je Angležem docela nepristopen. Istotako se menijo Buri sami umakniti v nepristopno Zantopansko pogorje, kjer vladata mrzlica in tifus, in kjer so znane strupene muhe „tsetse“. Buri so teh stvari vajeni, a Angleži bi jim podlegli. Od tu hočeje Buri na izreden način nasprotovati Angležem. S tem korakom so Buri naklonili Angležem še največje vseh sedanjih težav. — Iz Pretorije je 11. t. m. brzojavil lord Kitchener, da se je v bližini Dewetsdorma vršil dve uri trajajoči boj. Angleži so ujeli 80 Burov in zaplenili 8 vozov. Pretorijo so Angleži silno utrdili, ker se boje naskoka Burov. Kuga v Capstadtu se širi. Danes je že nad 300 oseb okuženih.

(Dogodki na Kitajskem.) Kakor se sodi, bodo države od kitajske vlade zahtevale kakih 60 milijonov funtov šterlingov odškodnine. Vendar ta številka še ni popolnoma zanesljiva, ker manjko zahteve še nekaterih držav. Francozi so sklenili, da prej ko mogoče odpokličejo 700 moških iz Kitaja. Nemci pa delajo potrebne priprave

za povratek edine brigade. Japonska vlada je že sestavila svoje zahteve za odškodnino in odpošlje dotične listine svojememu poslaniku v Pekingu takoj, čim bodo znane zahteve tudi drugih držav.

Razne stvari.

(Prebivalstvo Srbije) kroji po najnovejši štetvi 2.535.066 duš. Od zadnjega ljudskega štetja se je prebivalstvo pomnožilo za 181.286 duš. Belgrad ima 75.161 prebivalcev.

(Koliko je veljal pogreb angleške kraljice Viktorije) iz uradnega izkaza je razvidno, da je trošek pogreba angleške kraljice znašal celih 852.000 kron, ki se razdele na razne izdatke pri pogrebu.

(Armade evropskih volesil) brojijo skupaj v mirnem času 3.238.210 moških, v vojnem času pa 18.647.500 moških. Trozveža šteje 1.172.577, odnošno 8.381.000 moških, dvozveža Rusija ter Francija 8.609.000 moških. V trozvezi je najmočnejša Nemčija 604.168 (5.000.000), potem Avstro-Ogrska s 350.657 (1.872.000) in končno Italija z 217.752 (1.509.000 moških, v dvozvezi pa Rusija z 1.018.000 (4.526.000) in Francija s 607.525 (4.053.000) moških. Anglija ima za vojsko pripravljenih — na papirju 870.711 vojakov, Belgija pa 229.284.

(Kuga v Indiji) silno narašča. V enem tednu je obolelo na kugi 7000 oseb. Število smrtnih slučajev narašča. V Bombayu na teden umre 2600 ljudi.

Loterijske številke.

Dunaj, dne 13. aprila 1901: 31, 19, 7, 57, 87.
Gradec, 83, 64, 78, 21, 28.

(148)

O slovo!

Povodom svojega odhoda v Kromeritz klicem še esem blagim prijateljem in znancem, od katerih mi ni bila prilika se osebno posloviti, srčen na zdar!

Ph. Mg. Bogdan Chloberád.

V Celju, dne 13. aprila 1901.

(149)

Vabilo

redni občni zbor

posojilnice v Goruji Radgani

registrirane zadruge s neomejenim razpisom

kajeti se vrši

v nedeljo, dne 28. aprila t. l., ob 2 uri dopoldne v uradni pisarni.

DNEVNI RED

1. Poročilo načelnika.
2. Odobrenje letnega računa.
3. Razdelitev čistega dobitka.
4. Volitev novega načelnika in ulov načelnika.
5. Skupščina.

Ako bo ob 10 uri premalo udov pričujočih, začne se aborovanje ob 11 uri brez usira na Maršo članov.

(149) 1

Načelnstvo.

Pošten hlapec

ki prevzame samostojno, malo zalogo piva, po loži kavčijo, se sprejme v pivovarni v Žalcu.

(147) 3-1

Lep, velik pes

2 leti star, se vsled odpotovanja takoj prodaja.

Vpraša se naj v Ljubljanski ulici št. 24.

(141) 2-2

Potovalec

zmožen slovenskega in nemškega jezika, se oženjen, ki položi kavčijo kron 200, dobi takoj

službo. Ponudbe naj se pošljejo na upravništvo tega lista.

(146) 3-1

Na debelo. * Na drobno.

Postrežba točna. * Cene nizke.

Peter Majdič

trgovina z železnino „MERKUR“

Celje, Graške ulice št. 12

Priporoča svoje lahko tekoče slamožerice najboljših sestavov in sesalke za gnojnice.

Dalje svojo veliko zalogo izdelkov iz kamenščine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in pohištvenih okovov, kuhinjske priprave, štedilnikov in peči od najpreprostejših do najfinišne izpeljave.

Gg. poljedelcem priporočam kot najizdatnejše umetno gnojilo Tomažovo fosfatno moko po tovarniški ceni in poljski mavec za gnojenje detelje.

Zaloga travniških bran in plugov.

* Silano občinstvo vabim najhitreje, si pri priliki ogledati mojo trgovino in zalogo. *

Zacherlin

hilft großartig als Unkraut-zerstörer „Insectentödtter“

Čeče: Toman in Slonje Fani Poljak Alonj Wlad Viktor Wlad Mila Stokar Joz. Pracek Joz. Mami Ferdin. Jankovšek Fr. Stokar Karel Stokar Fani Stokar	Čeče: Anton Klemen M. Stokar Stokar Joz. Stokar Karel Stokar M. Stokar Anton Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar	Vojak: Fr. Stokar Mraznik: Stokar Stokar Joz. Stokar Ljubek: Fr. Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar	Lake: Anton Stokar Karl Stokar Karl Stokar Karl Stokar Karl Stokar Karl Stokar Karl Stokar Karl Stokar Karl Stokar Karl Stokar	Priloga: Stokar	St. Pavi: Stokar	Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar Stokar
---	--	--	---	---	--	--

